

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: .....

Cím: Hétköznapi helyzetjelentés az elvarázsolt Marx-térről

Kis Ujság [1955] aug. 27.

faggyú-csokoládét, újvívi kepesnapot, automatikus nyakkendőrogzítót, örök-hajtűt, porcellánragasztót, tűzkövet, kölnivizet, harisnyagumit és poloskairtót. Az efféle naplopók és izzadt,

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

725.092.3
Marx té
[1955]

Személy: .....

Helyszám: .....

Építet-

Hétköznapi helyzetjelentés az elvarázsolt Marx-térről

A változás ma már nem mindig és mindenütt szembetűnő Budapesten, mert hozzászoktunk ahhoz, hogy valamely sivár tűzfalakkal és gáztól felvert, törmelékes terektől határolt „grundon” megjelenik egy tucat napégette kertészember, ásókkal, kapákkal, gereblyékkal, taligákkal és rózsásnyelű öntözőkannákkal, szaporakezü kubbikosokkal szövetekezve, azután elkezdnek egyengetni, talajt puhítani, friss, fekete erdei földet hordani, virágokat ültetni és gyepeket nevelni s mire észlelnénk, hogy valami történik ottan, már zöldel a friss, zsenge gyepszőnyeg, változatos színekben tombolnak a virággyövek s a város gazdagabb lett egy üdítő színfolttal. Az olyan nagyméretű és elevenbe vágó változás azonban már szembe-tűnőbb, amilyen a Marx-téren történt néhány hét alatt, mégis meghökkenítő az eredmény, amely útburkolók, villamos vasútépítők, városrendező stratégák és kertészek keznyomán támadt Budapestnek ezen az örök közlekedési közleharcban élt forrponjtján. A tér, amely voltaképpen nem is volt tér, csupán az egykori Váci-körút metszéspontja, két közlekedési folyam deltája, ideghorvzó átkelőhely és életveszélyes gázló volt a járművek hőmpölygésében mindaddig, amíg el nem kezdték bontani a tér közepén terjeszkedő Banántornyot, a „városszépítő” szecesszió-nak ezt a diluviális szörnnyét, amelyet még a régi polgári kabarek és a daltermékek sem tudtak igazán népszerűsíteni.

Már a harmincas években elhangzott a városi közgyűlésen egy bágyadt virilista javaslata, miszerint valamit tenni kéne az akkori Berlini-térrel, amelyet az első háború alatt neveztek így el, tőszomszédjával egyetemben merő lojalitásból Vilmos császárek tiszteletére. A javaslat természetesen megmaradt az akkori javaslatok zömének halmazállapotában, vagyis papírnál is könnyebb, reppenő szóvirágként tűnt el.

A Margithíd tragikus korai elpusztítása után megcsappant forgalma, afféle átmenő állomás lett, olyan testrészt, amelynek ütőerét átmetszették. Az ostrom csúnyán végigpörkölte, sokáig makacs-kodtak itt a németek, megkapaszkodva a Sabaria és a Viktoria borospincéiben s ez utóbbi gyalult söntés-asztalainál rezideált egy ideig a német Kommandó, valamint alvilági fegyvertársa, a nyilas katonai vész-bíróság is, amelyhez sűrűn szállítottak az újpesti utcák felé menekülő megcsömörölt katonákat. Ép lakás alig maradt erre s a felszabadulás után mégis egyszerre előtűnt az emberek és járművek áradata a teref, amelynek félkör-íves sarkán sűrűsen kinyitott az Ilkovic büffe, italmérések és kapualji szerencselovagok más hadiszálsái, akik a Nyugatra érkező vidék-iekre alapítóiták konjunkturális üzleteiket. Ez a siserahad később eltűnt, csak üledéke maradt, a perzsvásár salakja, amelyben dervishangú árusok és szélhámosok kínálgattak cipőfűzőt, cigarettát,

rekedt mozgóárusok számára kitűnő vadászmező volt a térség, amely nem volt alkalmas arra, hogy simán és zökkenő nélkül bonyolítsa le ropant közlekedési feladatait. Az örök torlódásban, a gyalogosok lassú hullámzásában arattak ezek az illegális kereskedők. A Margithíd felépítése után még sűrűbbre duzzadt a forgalom, még lassúbb lett az iram s kétségtelessé vált, a minduntalan fennakadó közlekedésben elpocéskolt idő és energia számára meg kell teremteni a megfelelő lecsapolási rendet.

A Marx-tér újjávarázsolása hirtelen kezdődött, egyik napról a másikra tábor vertek itt azok az emberek, akik csákánnyal és bontóvassal kezdenek az építéshez. Egyszerre öt fronton támadott a rend a zürzavar ellen. Először a Banántorony építészeti szörnyszülőttjét szedték széjjel és vitték el, megtszítva a kilátást ettől a behemótt pavilontól, amely nem aránylott sehogysem a tér méreteihez, mégis fellelegzett a város, amint szabad látást kapott a Váci-út és a kis Körút felé. Az útem bámula-tes volt. A naponia változó útvonal sejtette, hogy ahol tegnap még a megrakott 12-es busz dőcögött át Budára, ott ma már elegáns hajlattal fekszenek a villamos-sínek s ahol tegnap még a régi 6-os vágány húzódott, mélyen a kövezetbe süllyedve, ott ma már vígan csengő kövező kalapácsokkal alapozzák az új, síma úttestet. Felfrissültek a házak s megifjodott a Nyugati, az elbontott állványok mögül előtört a Tejvendéglő étvágygerjesztő kék portálja.

tek a föld alatt és a föld felett nevezetesen modern utcai illemhelyet süllyesztettek a föld alá, amely eredetileg a MÁV-igazgatóság telkén állt, satnya kis kertben, a tér egyetlen zöld foltján, míg helyét el nem foglalták az Ilkovic-ház pörkölt-szagú konyhái és termei. Az építés szép zürzavarából lassan elővált a tér és a közlekedés új rendje, amely leszűkítette a fölös kacskaringókat és kiküszöbölte az állandó torlódást, a fékező és egymásbatorló járművek egésznapos robaját, a túlköles, igaz-kocsisok erőlyes hóházásának szüntelen szimfóniáját. Egyetlen csapásra levitőzlett a lehangosabb pesti forgalmi csomópont s előbb bátor-talanul, azután egyre szélesebbre nyil-

tak a környező házak ablakai, amelyeket a legvadabb kánikulában is zárva kellett tartani a por és a hangok sűrű fellegei ellen. A mézshabarc összetört halmjai, az útalap vizgasztalan szürke kúpjai estétől reggelig tűntek el s helyettük puha, fekete erdei földet halmozta fel, amelyeket gereblyék simítottak pontos mértani ábrákba, azután teherautó torpant meg, amelyről virágzó, éretl növények ezreit pakolták le, ültették el a virággyövekké. Megszó-láltak az öntözőcsövek s — ez megtörtént — pénteken elvetették a füvet s hétfőn reggel vékony, világoszöld kis dárdák regimentjét bámulta meg az, aki arra járt.

Mindéz még nem varázslat általában, helyesebb ma már a varázslat könnyelműen pazarolt megjelölése helyett a munka eredményeit tisztelni. A szembetűnő és ör-

vendetes változás a megtakarításban van, amelyet síma iramú forgalom jelent, a gyalogos és járművi átkelés gyorsasága, amely kirántotta a szőnyegét a széles utcatorkokokban hemzsező zúgárusok talpa alól is. Az átépítés utolsó heteiben még naponta 28—30 alkalmi eladót lehetett megszámolni, csupán a nagykörúti sarkon s ebben az agresszív emberbozórtban kellett utat törni annak, aki gyalogosan akart a híd felé közeledni. Ma már néhány elkeseredett nadrágtartó-feltaláló lézeng csak a meggyorsult patak partján, afféle reménytelen halászokban, mert az új közlekedési rend sebes hőmpölygése már nem kedvez az ilyen üteműt pecázásnak. A tér közepén pedig szép szürke tornyában áll a közlekedés öre, aki egyetlen pontról áttekintheti az egész terepet s akinek a feje fölött olyan jól esne látni egy kis oltalmazó üvegtetőt.

A hadjárat, amely az új fővárosért folyik, diadalmasan vívta meg ezt az ütközetet is és a megszabályozott Kálvintéri ingovány, a Deák-téri közlekedési öserdő után újjávarázsolta a Marx-teret is. Statisztikusok majd kiszámítják, mennyivel nőtt a Marx-ter közlekedési teherbírása s ez mit jelent gazdasági mérlegen mérve ma, amikor az idő valóban érték, az egyszerű szemlélő azonban, aki hétköznapi déiben alaposan szemügyrevette az új mederbe terelt és meggyorsított közlekedést, ezt a helyzetjelentést írhatja le:
— Budapesen ismét felszabadult egy állandó tromboziszban szenvedő útőer, a helyzet további javulásával számolhatunk...